

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, „Bejaardencentrum Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administratie van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

AAN DE DERDE DAG

Aan de derde dag zult gij opgaan in het huis des HEEREN.

2 Kon. 20:5b.

Psalm 90 is een gebed van Mozes, de man Gods. Een gebed, dat hij gebeden heeft voor zijn volk. Dat volk moest onder de kastijden de hand Gods 40 jaar lang in de woestijn rondzwerven. Dat was naar recht. Zij hadden de verspieders geloofd, die een kwaad gerucht van Kanaän hadden voortgebracht. Van iedere dag die de verspieders in Kanaän hadden doorgebracht, moest het volk een jaar doorbrengen in de onherbergzame woestijn. Gevoelden zij echter dit omzwerven wel als een oordeel Gods? Verootmoedigden zij zich daaronder? Welneen! Zij zijn onder dat alles nog zeer onbewogen. Hoewel de ene Israëliet na de ander sterft, kenmerkt zich dit getuchtigde volk als zeer zorgeloos. Daarom bidt Mozes: Leer ons also onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen. Want wij vliegen daarheen. Ja dat is waar! Wij vliegen daarheen.

Ons leven is als een snelle vogel, die voor een ogenblik in het gezichtsveld is, maar onverwachts daaruit weer is verdwenen. Hoe kort is dat leven, zelfs als wij de leeftijd van de zeer sterken mogen bereiken. Oude mensen moeten sterven, jonge mensen kunnen sterven. Wie weet hier niet van uit eigen familiekring?

En op hoevele plaatsen in de Schrift worden we er niet op gewezen dat ons leven zo schielijk voorbij kan gaan. Let eens op die jongen uit het Galilese Nain. Let eens op het lieve jonge meisje van Jairus? Haar leven werd in de knop gebroken!

En dan de koning Hizkia. De koning was nog maar 39 jaar oud. Hij werd, lezen wij in het eerste vers van 2 Kon. 20, „krank tot stervens toe”. Doodziek. In de kracht van zijn leven. Mocht hij misschien nog hoop op herstel gehad hebben, dan zou de profeet Jesaja hem die wel ontnemen.

De zoon van Amor heeft geen verkwikkelijke boodschap: „Zo zegt de HEERE: Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven en niet leven”.

Vrienden, de Heere maakt geen onderscheid. Hij vraagt niet naar onze leeftijd. En enerlei wedervaart de rechtvaardige en de goddeloze en de rechtvaardige.

Hizkia was de koning van de reformatie. Hij had de tempel gezuiverd van de heersende afgoderij. Na lange tijd werd het Pascha weer gevierd in Jeruzalem. Hoe „verdienstelijk” heeft hij zich gemaakt voor Israël. De Heere schijnt daarmee echter geen rekening te houden. Onverbiddelijk klinkt het de stervende koning in de oren: „gij zult sterven en niet leven”.

Hoe onverwacht! Er was blijdschap in Jeruzalem, Bevrijdingsfeest. Op één nacht had de Engel des Heeren 185.000 Assyriërs, die Jeruzalem belegerden, omgebracht. Jesaja's gebed was niet onbeantwoord gebleven!

Voor Hizkia gaat echter onverwacht de zon onder. „Krank tot stervens toe”. En: „gij zult sterven en niet leven”.

Wij moeten te allen tijde bereid zijn, vrienden. Er is geen onderscheid. Van de Kerk des Heeren geldt wel, dat voor hun hemelhoge schuld betaald is. Christus heeft zich in hun plaats gesteld voor het aangezicht van Zijn Vader om Zijn toorn te stillen met volle genoegdoening!

De prikkel, de angel, is voor hen uit de dood weggerukt. Noch moeten óók zij door de doodsjordaan. Dat zij zich hier dan ook voortdurend op voorbereiden. Dat houdt ons nederig ook na ontvangen genade.

Wij stellen de vraag: Kon Hizkia sterven? En dan is het antwoord: ja zeker! Hij was uit de dood overgegaan in het leven door waarachtige wedergeboorte.

Wij lezen in 2 Kon. 18:3. En hij deed wat recht was in de ogen des Heeren, naar alles wat zijn vader David gedaan had. Hij betrouwde op de Heere. Hij kleeft de Heere aan. Wanneer dat nu de praktijk van ons leven is, dan mogen wij daarachter schrijven: „God kroont met vrede, het einde van Zijn knechten”. Een nauw leven geeft een ruim sterven.

En toch: Het is nood bij Hizkia, wanneer een zekere dood hem van Godswege wordt aangekondigd. Hizkia wil niet sterven maar leven. Daarom keerde hij zijn aangezicht naar de wand. Daarom roept hij uit diepten van ellenden tot God die heil kan zenden: o Heere, aanschouw mijn smart. Wil naar mijn smeekstem horen. Merk op mijn jammerklacht. Verleen mij gunstig'oren, daar ik in mijn druk versmacht!

Hij piepte als een kraai en een zwaluw en hij kirde als een duif. Hij keerde zich om naar de wand. Niemand toch kan ons helpen als wij naar recht moeten sterven en de Heere ons het gericht van dood en eeuwigheid doet gevoelen in ons hart. Dan zoeken we het niet bij de profeten des Heeren, dan zoeken we het niet bij onze vrienden. Dan wordt het een persoonlijke zaak tussen God en onze ziel. Dan worden we door de Heilige Geest ertoe gebracht, het rechtvaardige van onze dood te erkennen: „Ik heb mijn leven afgesneden, gelijk een wever zijn web (Jes. 38:12). Ik heb de Heere oorzaak gegeven door mijn zonden, om zo met mij te handelen. Dan leggen we de hand op de mond en overleggen we bij onszelf: misschien is er verwachting!

Wat was nu de diepste oorzaak van Hizkia's nood? Daarvan kunnen wij lezen in Jes. 38:11. „Ik zeide: Ik zal de HEERE niet meer zien, de HEERE in het land der levenden! En Jes. 38:18 Want het graf zal u niet loven, de dood zal u niet prijzen!! Zie, dat was nu de genade Gods, die in de beproeving van het geloof openbaar komt! Hizkia wil leven, niet omdat hij voor zichzelf niet kon sterven, maar omdat hij vervuld was van medelijden met dat arme volk waarover de Heere hem tot voorganger had gesteld. Bewogen met de Kerk des Heeren, bewogen met de vele onbekeerden in Israël, aan wie hij de dienst des Heeren placht aan te prijzen! Met hen ging hij op naar de Tempel. Met hen aanschouwde hij de „lieflijkheid” van het huis des Heeren. De dienst der verzoening, en het door de priesters geopende Woord. Dát was Hizkia's leven. Dát leven prees hij zijn volk aan! „Ik zal de Heere niet meer zien”. Dat is, zeggen onze Statenvertalers: „voor de Heere verschijnen in het heiligdom en bij de ganse godsdienst, die gedaan werd als de godzaligen in de tempel samenkwamen”.

Het gebed van de rechtvaardige vermag veel! Is Hizkia niet een rechtvaardige, nu hij ook in zijn ziekte de ere Gods zoekt?

De profeet Jesaja krijgt een nieuwe opdracht van boven. „Keer weder en zeg tot Hizkia, de voorganger Mijns volks: Zo zegt de HEERE, de God van uw vader David: Ik heb uw gebed gehoord. Ik heb uw tranen gezien; Ik zal u

Van de Administratie

Eerst een persoonlijk woord, n.l. dat mijn adres, D.V. vanaf dinsdag 6 mei zal zijn, „Bejaardencentrum Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. blijft hetzelfde 01720 - 73814, alsook het gironummer: 704350. Ook de laatste weken mochten wij weer 8 nieuwe abonnees noteren; degenen die daaraan meewerkten, hartelijk dank. Wie verblijdt ons een volgende maal? Aan giften ontvingen wij f 427,50, w.o. via van H. te Sl. f 100,— en O. te 't A. f 130,—, zodat wij in ons vele werk daardoor weer worden bemoedigd.

De belangen van Bewaar het Pand blijven wij bij den voortduur hartelijk aanbevelen.

Adm. adres: „Bejaardencentrum Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn. Giro 704350.

v.d.L.

gezond maken; aan de derde dag zult gij opgaan in het huis des HEEREN”. (2 Kon. 20:5).

De voorganger Mijns volks. Hij die Mijn volk opwekte om de dienst des Heeren te onderhouden. Hij die Mijn Naam prees en aanprees te midden van Zijn onderdanen! Wij krijgen straks, Deo volente, een nieuwe vorstin. Op 30 april zal de kroonprinses als Vorst beëdigd worden. Laten wij hopen en bidden dat zij van dezelfde Geest als Hizkia is. Dat zij bewogen is met het welzijn van de kerken van de Reformatie, waarin God Zich verheerlijkt heeft nu en in verleden tijden. Laten wij hopen en bidden dat zij een „beproeft” vorstin mag zijn als eenmaal Hizkia.

Daarbij zal zij en zullen wij allen welvaren. Aan de derde dag zult gij opgaan in het huis des Heeren! Wat een heerlijke tijding en uitredding. Wat een heerlijk „Evangelie” voor een mens die gekneld lag in de banden van de dood!

Opgaan op de 3de dag om het uit te roepen voor de oren van Gods volk: „Hij heeft mijn ziel, door angst beroerd, als uit het graf weer opgevoerd. Hij heeft het leven mij geschonken. Ik ben niet in de kuil gezonken!”

Opgaan om het de armen en ellendigen bekend te maken: „de HEERE is recht in al Zijn weg en werk. Zijn goedheid kent in het gans heelal geen perk. Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht. Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht!” Wat een prediking op die derde dag, voor een missend en behoeftig volk van Israël!

Aan de derde dag. O, alle Schrift is van God ingegeven. De profeten hebben gesproken door de Geest van Christus. Hoe heerlijk openbaart zich hier de wijsheid van de Heilige Geest. Hizkia: type van Davids grote Zoon, Jezus Christus. Hoort Hem klagen in Ps. 22:11 Verlos Mij van de leeuw die woedt en tiert. Verhoor Mij, Heer, en red mij van 't gediert. Nedergedaald ter helle, toen Zijn Vader onze zonden in Hem bezocht in het dodelijkst tijdsgericht. Toen heeft Hij geroepen als Hizkia: Verlos Mij dan zal Ik Uw lof Mij broeders vertellen. Ik heb in Uw huis, bij al Mijn metgezellen, dan prijzensstof!

Die klacht is gehoord in de hemel, maar het ging door de dood heen, door het onmogelijke!

De hoop van de discipelen en de ganse Kerk was vervlogen. Maar dán wordt het Pasen. Op de eerste dag der week, op de derde dag na Zijn dood, stond Hij op van tussen de doden. Ziet, u allen die de Heere zoekt, hoe God Zijn beloften vervult. Ziet hoe God aan u een

Koning schenkt, Wiens leven het is om de Naam van Zijn Vader te prijzen en aan te prijzen. Wat roept die Levensvorst u toe? Hoopt op de Heere, gij vromen, want is Israël in nood, er zal verlossing komen. Zijn goedheid is zeer groot. Dat is het wat de Vorst van Pasen de armen en ellendigen toeroept in Gods huis, Gods Kerk van het Nieuwe Verbond. Vanaf de derde dag, de opstandingsdag tot nu toe!

Dat mag op onze ontmoetingsdagen gepre-dikt worden vanuit het heilsfeest van de Opstanding: Hoe donker ooit Gods weg moog' wezen. Hij ziet in gunst op die Hém vrezén! Hij leeft, en gij die God zoekt in al uw zielsverdriet, zult leven!

Ds. L.W. van der Mey.

Openingswoord, gesproken op de middag-samenkomst van de ontmoetingsdag te Kampen.

30 APRIL 1980

Dit was de dag waarop onze koningin Juliana de 71-jarige leeftijd mocht bereiken, ook de dag waarop zij afstand van de troon deed ten behoeve van haar dochter prinses Beatrix. Deze dag behoort bij de verschijning van dit nummer tot het verleden. We hebben nu niet meer koningin Juliana, maar koningin Beatrix, bij de gratie Gods koningin der Nederlanden.

De Heere moge ons Oranjehuis gedenken en daarin de wonderen van Zijn genade ver-heerlijken. Hij moge prinses Juliana bij het klimmen der jaren zegenen met tijdelijke en eeuwige zegeningen en aan koningin Beatrix wijsheid geven om ons land te regeren naar Gods Woord en inzettingen. Daar zou zij zelf wel bij varen en zo zou haar regering voor ons land en volk en voor de kerk des Heeren tot grote zegen zijn.

B.

Over de administrateur

Ja u leest het goed, er staat niet „Van de administratie”, dat staat altijd op de eerste bladzijde van ons blad rechts bovenaan. Maar we willen even uw aandacht vragen voor onze administrateur, br. Joh. v.d. Lee.

Deze hoopt n.l. 4 mei a.s. de leeftijd der zeer sterken te bereiken en zijn 80e verjaardag te vieren.

Wij willen hem met deze dag van harte gelukwensen als commissieleden van ons blad, maar naar onze vaste overtuiging mogen we dit ook doen namens al de lezers. Br. v.d. Lee heeft vanaf de oprichting de administratie van Bewaar het Pand gevoerd en hij heeft dit gedaan met al de liefde van zijn hart.

Het was hem altijd tot grote blijdschap als hij weer nieuwe abonnee's voor ons blad kon noteren, terwijl de overbetalingen met dank werden vermeld.

Met vele lezers en lezeressen heeft hij persoonlijk contact gehad, hetzij telefonisch of schriftelijk. Bovenal was het hem tot blijdschap als hij dan met hen van hart tot hart kon spreken over de wegen des Heeren. Op de betaalkaarten komen we dan nogal eens een persoonlijke wens voor hem tegen. We weten, br. v.d. Lee, dat u bij gedenkdagen wel eens zegt: „Het is geen prestatie maar enkel gratie”. En zo is het inderdaad, het is de genade des Heeren dat u al die arbeid heeft mogen verrichten en ook al de ambtelijke arbeid in onze kerken en in de gemeente Alphen aan den Rijn.

De Heere gedenke u bij het klimmen der jaren en geve u nog kracht om uw arbeid voort te zetten en dan zou het ook voor u tot grote vreugde zijn als „Bewaar het Pand” er toe mocht bijdragen dat nog velen „Het Pand” mochten vinden en dit in getrouwheid mochten bewaren.

Wij wensen u toe en zijn er met de apostel Paulus van verzekerd, dat de Heere ook het pand bij Hem weggelegd voor u zal bewaren en dan is er niets van ons bij maar dan is het enkel genade.

De Heere moge de bede van de dichter van Psalm 71 ook voor u vervullen:

*Blijf mij in mijne grijsheid sterken;
Verkwik mijn ouderdom
Bewaar mij van rondom;
Zo meld ik dit geslacht Uw werken;
Zo zal 'k Uw grootheid zingen
Voor hun nakomelingen.*

Uw vrienden en medecommissieleden.

Van de redactie

1. Er moesten verschillende artikelen, zelfs van de ontmoetingsdag te Kampen, overstaan, omdat we aan de plaatsing van andere artikelen voorrang moesten geven.
2. Voor de school van Dundas en Hamilton ontving ik giften van f 25,— van A.H. en van f 50,— van B.M., waarvoor hartelijk dank.
3. Er komen nog bestellingen binnen voor de afscheidsprek van Ds. Kok en voor het boek over Filemon van Ds. Van der Ent. Ik hoop binnenkort te kunnen vermelden hoe het met de uitgave van een en ander staat.

B.

Samenvatting van het slotwoord door ds. B. de Romph op de Bewaar het Pand dag van 12 april 1980 te Kampen

1 Kon. 10:1-8.

De koningin van Scheba

Het gebed van Salomo is op verre afstand verhoord. Bij de inwijding van de tempel door Salomo gebouwd heeft de koning een ontroerend gebed uitgesproken. U kunt dat lezen in 1 Kon. 8. Hij smeekte daar, of de ogen des Heeren dagen nacht geopend zouden zijn over dit huis. In vs. 41 en 42 bidt de koning, of de Heere horen wil ook aangaande de vreemdeling, die van Zijn volk Israël niet is, maar uit verre lande komen zal om Zijns Naams wil (want zij zullen horen van de grote Naam des Heeren en van Zijn sterke hand en van Zijn uitgestrekte arm). Korte tijd later blijkt dit gebed al verhoord te zijn. Ergens duizenden kilometers van Jeruzalem verwijderd wordt het hart van een vorstin gaande gemaakt. Het gerucht van Salomo's wijsheid en rijkdom was doorgedrongen tot in Zuid Arabië toe.

Aanliggende koopvaardischepen en door-trekkende handelsreizigers verhaalden daar in dat verre land van de rijkdommen en de heerlijkheden van hun koning. Ze zouden een koning hebben zoals er in heel de wereld niet één te vinden was. Ze vertelden er de wonderlijkste verhalen van, zelfs op het ongelooflijke af. Aanvankelijk hechtte koningin van Scheba er weinig waarde aan. Ze zegt het straks tegen Salomo (vs. 7): „ik heb die woorden niet geloofd”. Maar het zeiden er niet enkelen, maar telkens wanneer er een schip aanlegde of handelslieden het land aandeden, spraken ze van hun koning. Ze spraken niet alleen over hun koning, maar ze verheerlijkten de God Israëls in dat alles, want Salomo had die wijsheid en die rijkdom ook niet van zichzelf. En dat gerucht alleen al wekt bij koningin van Scheba de begeerte om zelf uit te gaan en het te zien.

Horen we hierin niet de prediking van de Meerdere Salomo, de Heere Jezus Christus? Salomo was rijk, maar meer dan Salomo is hier. Vergeleken bij Christus blijven de rijkdommen en heerlijkheden van Salomo nog ver achter. Christus kan het zeggen: van Mij is het goud en het zilver en het vee op duizend bergen en meer. Maar niet alleen, dat Hij op stoffelijk gebied veel heeft, Hij heeft alles. Hij is afgedaald in de diepte van onze verlorenheid en op de bodem van de diepte der Godsverlating heeft Hij rijkdommen van onschatbare waarde gedolven. Hij heeft door de dood in te gaan het leven verworven. Door te buigen onder het recht Gods heeft Hij de zaligheid verworven voor allen die aan hun doodstaat ontdekt zijn. Nee, Salomo heeft deze rijkdommen zonder veel moeite ontvangen. De Heere sprak tot hem: „begeer, wat ik u geven zal”.

Toen Salomo wijsheid vroeg en geen rijkdom eer en een lang leven, ontving hij er alles nog bij. Maar Christus heeft het in de weg van lijden en sterven moeten verwerven. Tot Hem sprak God niet: „begeer, wat Ik u geven zal”. Zo is Hij Zijn kerk geworden tot wijsheid, heiligmaking en een volkomen verlossing.

En deze Koning wordt zondag aan zondag onder ons verkondigd. Koningin van Scheba bevond zich in een ver land, waar weinig of geen godsvrucht te vinden was. Zo leven wij van nature ver van God af. Door onze zonde in het paradijs zijn we ver van God afgedwaald. Maar die boodschap is nu doorgedrongen tot in het verste land. Wat heeft het bij ons uitgewerkt? In Arabië waren er ook, die er schouderophalend aan voorbij gingen. Zo kunnen we de boodschap

wel horen, maar het zet ons niet in beweging. Toen koningin van Scheba het gerucht hoorde van Salomo aangaande de Naam des Heeren, kon ze de drang niet weerstaan om uit te gaan en zelf te zien. En dan hoeven wij er niet een lange, vermoeiende reis voor af te leggen. Het wordt ons toegeroepen: ziet, meer dan Salomo is hier! Is uw hart zo al gaande gemaakt op de prediking van het Woord? Bent u al begerig geworden om deze Koning te leren kennen?

Als deze vorstin naar Salomo gaat, is het niet alleen om zijn rijkdommen te zien, maar zij worstelt ook met geweldige problemen. Deze vrouw heeft onopgeloste vragen in haar leven. Bij het horen van zijn wijsheid gaat ze uit. Mogelijk zal hij haar licht kunnen verschaffen in de problemen van haar leven. En als ze tot de koning komt, dan spreekt ze al wat in haar hart was. Ze houdt niets achter. Is Salomo ook hier niet het type van de Heere Jezus Christus? Bij Hem is wijsheid, bij Hem zijn uitkomsten zelfs tegen de dood. Zijn er onder ons, die met levensvragen lopen? Die zij niet meer weten? Die niet weten, hoe het ooit nog in orde moet komen met de Heere. Hoe zal ik rechtvaardig verschijnen voor God? En als ik straks voor de doods-jordaan kom te staan, hoe zal ik die doorwaden? Wat kunnen er niet een vragen en zorgen op ons afkomen. Ik mag u van deze Koning gewagen. Hij heeft op al uw vragen een antwoord, ja, Hij heeft het antwoord. Ik lees nergens, dat Salomo tot de koningin van Scheba gezegd heeft: daarvoor moet je niet bij mij zijn; of: daar praat ik niet over. Dat heeft die vrouw misschien wel gedacht. „Zou hij me te woord willen staan? Ik ben een heidin, een Ismaëlitische”. Maar toch gaat ze naar de Koning. Zo mag u met al uw vragen met al uw noden, met al uw zorgen tot Hem uitgaan. Buig uw knieën maar en stort uw hart maar voor Hem uit. Hij is een toevlucht ten allen tijde.

Wat krijgen zij een onderwijs, die tot Hem uitgaan. Want Salomo verklaarde al haar woorden en er was geen ding voor de koning verborgen, dat hij haar niet verklaarde. Wanneer we onderwijs ontvangen van die hoogste Profeet en Leraar, dan doorlicht Hij ons leven tot op de bodem van alle vragen. Hij doet ons zien, dat onze grootste nood de zondenood is. Hij leert een mens zien, dat uit de val in het paradijs al die vragen en raadselen van ons leven voortkomen. Maar wie nu door Zijn Woord en Geest onderwezen wordt, krijgt van de Heere te zien, dat er voor al die vragen een oplossing is. Hij heeft Zelf voor de oplossing gezorgd. Hij heeft het gegeven in Zijn eigen lieve Zoon. Hij heeft daar aan het kruis gehangen, een vloek geworden zijnde. En in Zijn borgtochtelijk lijden en sterven heeft Hij het leven, het eeuwige leven verworven. En in dat licht worden al onze vragen opgelost; daar wijkt de vrees voor de dood, daar worden de zonden verzoend; daar vindt een zondaar vrede voor zijn hart. Dat is nu geestelijk onderwijs. En als de koningin zag al de wijsheid en rijkdom van Salomo, zo was er geen geest meer in haar. Ze was buiten zichzelf van verwondering. Wie zo op de school van de H. Geest mag gaan, komt in diepe verwondering. Dat had ze nooit durven denken. Ze had het gerucht vernomen en het was genoeg om erop uit te gaan. Maar nu ze het met haar eigen ogen gezien heeft, heeft het haar stoutste verwachtingen overtroffen. Wie bij Geesteslicht de rijkdommen en heerlijkheden van deze Koning leert aanschouwen, komt in diepe verwondering. Zo'n hart gaat zingen van die Koning:

*Mijn hart vervuld van heilbespiege-
lingen
zal 't schoonste lied van ene Koning
zingen
terwijl de Geest mijn gladde tonge
drijft.*

DE DORDTSE LEERREGELS

Les 36

HOOFDSTUK II

Artikel 7.

Het luidt:

„Maar zovelen als waarachtiglijk geloven en door de dood van Christus van de zonden en van het verderf verlost en behouden worden, die genieten deze weldaad alleen uit Gods genade, hun van eeuwigheid in Christus gegeven, welke genade Hij niemand schuldig is”.

Duidelijk blijkt hier, dat de behoudenis en de verlossing van de zondaar alleen is uit **genade**, zonder enige verdienste zijnerzijds. Dat wil dus zeggen, dat de genade niet afhangt van de mens zelf. Dat leren de remonstranten. Maar gelukkig is dat niet zo. Want dan zou dit toch wel een groot fiasco zijn voor Christus' werk, door Zijn Geest ! Leerden dan de remonstranten, dat de zondaar geen genade nodig heeft ? Ja zeker. Daarover liep het geschil met de contra-remonstranten niet. Maar de remonstranten lochenden de **VRIJMACHTIGE** en **EEN-ZIJDIGE** genade Gods ! Helaas is in dit opzicht het remonstrants gevoelen nog niet uit de kerken verdwenen. Hun leer kwam hier op neer, dat zij de genade Gods deden afhangen van de **vrije wil** van de mens.

Aan alle mensen wordt de genade aangeboden, maar de mens kan die uit zichzelf aannemen. Want zijn wil is **vrij** om het goede te kiezen. Zo voegt zich dus de vrije wil bij de aangeboden genade.

O, welk een troosteloze leer ! Ook voor de verkondigers van het Evangelie. Want als het „geloven” en „zalig worden” zou afhangen van de wil van de mens, dan zou er **niemand** komen tot het geloof. Dan zou de hemel leeg blijven. Dat zou toch ook zo geheel tegen de leer der H. Schrift ingaan, daar Christus Zelf immers getuigt: „En gij wilt tot Mij niet komen !”

Anderzijds is de verkondiging van het Evangelie niet vrijblijvend voor degenen, die het ontvangen. De mens blijft verantwoordelijk, al kan en wil hij het niet aannemen, zo hebben we in de vorige les besproken.

Daarom is de toepassende werking van Gods Geest noodzakelijk.

En daarin ligt het grote verschil met de remonstranten. Dit verschil houdt tevens verband met de beschouwing van de remonstranten over de verlossing en behoudenis des zondaars door de **DOOD VAN CHRISTUS**.

We vinden deze remonstrantse beschouwing in de „verwerping der dwalingen II/6” omschreven als volgt: „Die het onderscheid tussen verwerving en toeëigening daartoe gebruiken (zij bedoelen dus de contra-remonstranten), opdat zij de onvoorzichtigen en onervarenen dit gevoelen zouden kunnen inplanten, „dat God zoveel Hem aangaat, alle mensen die weldaden, die door de dood van Christus verkregen worden, gelijkelijk heeft willen mededelen, maar dat sommigen de vergeving der zonden en het eeuwige leven deelachtig worden, anderen niet, dat zulk onderscheid hangt aan hun vrije wil, dewelke zichzelf voegt bij de genade, die zonder onderscheid aangeboden wordt en dat het niet hangt aan die bijzondere gave der barmhartigheid, die krachtiglijk in hen werkt, opdat zij zichzelf die genade boven anderen zouden toeëigenen”.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de remonstranten een sterke scheiding maken tussen de **VERWERPING** der zaligheid door Christus en de **PERSOONLIJKE TOEEIGENING** van het heil.

Zij kennen wel de verwerving van het heil toe aan Christus, maar de toeëigening ervan ligt in de handen van de **MENS** zelf en wel door zijn **vrije wil**. Want, zo leren de remonstranten, de mens heeft na de val nog een vrije wil om het goede te doen. Dit houdt dus ook in, om te geloven. We hebben dit zo even al opgemerkt.

En zo wreven de remonstranten de contra-remonstranten in de schoenen, dat zij de „onervarenen”, de bekommerden van hart, het maar onaannemelijk maken om het heil toe te eigenen.

Kan dit òók wel eens gedaan worden door Gods kinderen ? Zeer zeker. Dan meten zij het werk der genade in de harten der bekommerden af met de maatstaven van hun eigen bevinding aangaande de toeëigening van het heil.

Nu willen we hiermede niet zeggen, dat ontdekking en ontgronding niet nodig zouden zijn. Ongetwijfeld. Want zo maakt Gods Geest **plaats** voor Christus en de toeëigening van Hem. Maar de wegen waarlangs en de omstandigheden waaronder, ja, de maat van de oefeningen des geloofs zijn grotelijks onderscheiden. Dit laten onze oud-vaders ook steeds uitkomen, mits zij in het juiste verband worden gelezen en verstaan.

Doch ter zake.

Krachtig zijn onze vaders op de synode van Dordt tegen de verderfelijke dwalingen van de remonstranten ingegaan en hebben de

leer der Schrift, die zo helder en klaar door de Reformatie van 1517 in 't licht werd gesteld, weer zuiver verdedigd en in hun „Artikelen tegen de remonstranten” omschreven.

Zij hebben zo helder doen uitkomen, dat het „waarachtiglijk geloven” en „door de dood van Christus van de zonden en het verderf verlost en behouden worden” **alleen** uit Gods **genade** gegeven weldaden zijn.

En die genade is vrijmachtig, soeverein, zonder enige verdienstelijkheid van de zijde van de mens !

Paulus vergelijkt de vrijmachtige genade Gods bij de handelwijze van een pottenbakker. Is deze niet vrij om uit eenzelfde klomp leem een vat ter ere te maken en een ander ter onere ?

Is also God iemand schuldig, zo zegt ons artikel VII, zijn genade te schenken ? Wie zou er enige aanspraak op kunnen maken ? Welnu, zo zijn de genade-weldaden aan de uitverkorenen van eeuwigheid gegeven in Christus. Ze liggen vast in Gods eeuwige vrederaad. Dit raadsplan is dus niet vastgemaakt na Adam's overtreding van het proefgebod. Het lag reeds vast. Daarom kon Christus na de val als Middelaar van het verbond der genade optreden en Zijn genade-werk langs de weg des Verbonds verheerlijken in de harten van de zondaren. Heeft Christus al de genade-weldaden **VERDIEND**, Hij schenkt ze weg **uit genade**.

Het is genade, dat God een weg der verzoening en behoudenis heeft uitgedacht. Het is genade, dat God Zijn Zoon tot een verzoening van de zonde Zijns volks heeft gegeven.

Het is genade, dat God de Belofte des Evangelies heeft geopenbaard en dat Evangelie tot zondaren brengt. Nooit had één zondaar ernaar gevraagd. Het is genade, dat God Zijn Heilige Geest uitgestort heeft en het geloof werkt in het hart door het Evangelie. Het is genade, dat die Geest het zaligmakend werk begint, voortzet en voltooit.

Wanneer nu het deelachtig worden van Christus en Zijn weldaden volgens de remonstrantse leer aan de **mens** wordt toegeschreven, wordt dan daarmee niet allerbedroevendst de **eer** en **verheerlijking** aangetast van de **DRIEËNIGE GOD** en wel door de **Godonterende** miskennis van het werk van de **HEILIGE GEEST** ten opzichte van de toeëigening des heils ?

Daarom: „Zovelen waarachtiglijk geloven, die genieten deze weldaden alleen uit genade !”

En daarom is er ook geen enkele reden, dat zulk een ware gelovige zich boven anderen zou mogen en kunnen verheffen.

„Die roemt, roeme in de Heere !”

Lezer(es) deelt u in die rijke beweldadiging ?

Is het beginsel van dat ware geloof uw deel geworden ?

Mag u die onmisbare eigenschappen van het geloof kennen, zoals de droefheid naar God, de dorst naar God, de honger naar verzoening, de toevlucht tot die enige Middelaar Gods en der mensen ?

Mag de behoefte van de apostel ook uw bede zijn: „Opdat ik Hem kenne en de kracht Zijner opstanding ?”

Dat geve de Heere u.....uit genade !

Dr.

H.v.L.

Door de Heere weggenomen

Het heeft de Heere behaagd plotseling br. Bastiaan Bor van Ameide weg te nemen. In het vorige nummer konden we nog juist twee overlijdens-advertenties laten opnemen. Bij wijze van uitzondering willen we hierover iets schrijven, omdat de overledene plaatselijk in het kerkelijke leven gedurende de vele jaren een bepaalde plaats heeft ingenomen.

Terstond na hun huwelijk, bijna 39 jaar geleden, sloten zij zich aan bij het kerkje aan de z.g. Achterweg. Zij waren met hun hart aan de Heere en Zijn dienst verbonden. De gemeente van Ameide was in die dagen zeer klein. Er waren slechts zeer weinig kerk-gangers. Al spoedig kwam br. Bor in de kerkeraad. Jarenlang heeft hij alleen gestaan. Week aan week heeft hij preek gelezen, orgel gespeeld, gecollecteerd. Hij werd daarbij telkens door de Heere gesterkt op het gebed van een oude broeder, die God vreesde. Zo gingen er jaren heen. In de week kwamen er predikanten, die in die dagen

onder Gods volk een goede naam hadden. Langzaam groeide de gemeente. We weten er zelf nog van, dat er weinig mensen opkwamen onder de bediening van het Woord, maar nu is het zo, dat het kerkje des zondags geheel vol is. De gemeente telt nu over de honderd leden. Er heerst eensgezindheid en grote trouw in het opkomen naar Gods huis. Het is daar steeds weer aangenaam vertoeven.

We kennen de gemeente van nabij door catechetisch onderwijs, huisbezoeken enz. gedurende vele jaren. Later kwam Ds. Kok en nu dient br. Van Rossem de gemeente.

Uiteraard nam de familie Bor een grote plaats in in het midden van de gemeente. De deur stond altijd open voor Gods volk en dat volk voelde zich daar thuis. Vele predikanten hebben er in de loop der jaren gelogeed. Hoe menigmaal is daar in huis over de wegen des Heeren gesproken.

Toen we op de Ontmoetingsdag te Kampen de kansel beklommen hadden om de morgensamenkomst te openen en de kerk in keken zagen we br. Bor en zijn echtgenote binnenkomen. We konden niet denken, dat dit de laatste keer zou zijn, dat we hem zouden zien. De volgende maandag is hij 's avonds om ongeveer 11 uur heengegaan bij het lossen van een schip met graan. De omstandigheden behoeven we hier niet te vermelden. We werden telefonisch op de hoogte gesteld. Het was toen ongeveer kwart over 12. We zijn er dadelijk heengegaan. We ontmoetten thuis mevr. Bor met een paar kinderen, enkel leden van de kerkeraad en nog enkele mensen in diepe verslagenheid. Het was nog geen werkelijkheid. Alles kwam zo onverwacht.

In zulke omstandigheden heb je niet veel woorden. Dat is ook niet nodig. We weten hoe ingrijpend zo iets is. Maar het trof ons al dadelijk en we werden daarin later bevestigd, dat de Heere ondersteunde en het wel maakte met Zichzelf. Mevr. Bor mocht al terstond haar rust in de Heere vinden. We gingen om een uur of 2 heen, maar lazen eerst Psalm 62 en samen riepen we de Heere aan.

De volgende dagen zijn we er verschillende keren geweest en het was goed daar te zijn. Het is beter te gaan in het klaaghuys dan in het huis der maaltijden. De Heere was met Zijn vertroosting nabij. Steeds weer sprak mevr. Bor uit de volheid van haar hart en kwam uit, wat zij aan haar God heeft. En zij vermaande met liefde allen om de wereld te verlaten en de Heere te zoeken. Dat was het leven van haar man en de vader van zijn kinderen geweest.

We zouden veel kunnen schrijven over de wegen van druk, die zij samen hebben doorgemaakt, maar dat doen we niet. We willen alleen wijzen op het verlies van hun oudste zoon Wim op een zondagavond, waarover we indertijd in ons blad geschreven hebben. De Heere heeft het toen wonderlijk wel gemaakt. Daarna is er veel meer gebeurd, maar steeds is bevestigd:

*Veel wederwaardigheên,
veel rampen, zijn des vromen lot,
maar uit die alle redt hem God,
Hij is zijn heil alleen.*

Er kwamen veel mensen hun deelneming betuigen. Vele kinderen Gods uit allerlei plaatsen, uit allerlei kerken, kwamen op bezoek. Ook predikanten en andere ambtsdragers. Er wordt wel eens gesproken over de verdeeldheid van de kerk, maar hier is duidelijk uitgekomen, dat er in het wezen van de zaak geen verdeeldheid is, maar een innerlijke eenheid in de Heere. Er werd veel gesproken over de wegen des Heeren.

Zo is het al die dagen gebleven. De Heere was in het midden. Zijn Naam werd verhoogd en Zijn wegen werden goedgekeurd. Er werd gesproken over wat de overledene uit genade deelachtig was geworden en over wie de Heere is voor Zijn volk. Een kind des Heeren vertelde, dat hij bij het horen van de tijding van het heengaan van br. Bor door de Heere bepaald werd bij: Die in Mij geloofd, zal leven, al ware hij ook gestorven: dat was voor hem, die heenging, en: en een iegelijk, die leeft en in Mij geloofd, zal niet sterven in der eeuwigheid: dat was bestemd voor haar, die nu weduwe is.

De begrafenis vond zaterdag 19 april j.l. plaats, juist een week na de Ontmoetingsdag te Kampen. Er was overweldigend veel belangstelling, ook van de kant van predikanten en andere ambtsdragers. Vele kin-

deren Gods waren gekomen. Het leek wel een Pandjes-dag werd opgemerkt. Br. van Rossem sprak een zeer gepast woord in het verenigingsgebouw, waar we samengekomen waren, over Psalm 62:9: Vertrouw op Hem te aller tijd, o gij volk! Stort ulieder hart uit voor Zijn aangezicht. God is ons een Toevlucht. Br. Bor had een sterk vertrouwen in de voorzienigheid Gods en is daarmee onder allerlei moeilijke omstandigheden nooit beschaamd uitgekomen. De Heere gaf woorden te spreken.

Er waren vele volgauto's en daarachter liepen heel veel belangstellenden naar de begraafplaats buiten het dorp. De overledene werd neergelaten in hetzelfde graf, waar ruim 15 jaar gelden Wim begraven werd. We zagen nog het opschrift op de steen: Hij is verlost, God heeft hem welgedaan.

Op verzoek spraken we aan de groeve. We richtten ons eerst in het algemeen tot allen en daarna meer in het bijzonder tot de weduwe, de kinderen, de familie en Gods volk. Ds. Tanis sprak daarna. Hij zei, dat er bij het vernemen van het heengaan van br. Bor in zijn hart kwam: en God nam hem weg. Daarover sprak hij. Daarna liet hij zingen Ps. 84:6: Want God, de HEER, zo goed, zo mild..... Later bleek ons, dat dit geheel was naar wat er leefde in het hart van de weduwe. Br. Van Rossem sloot de plechtigheid met een kort woord over: zalig zijn de doden..... De oudste zoon sprak een dankwoord. Daarna kwamen velen nog samen in het verenigingsgebouw, onder wie vele kinderen Gods. Hier ging br. Van Rossem na het lezen voor in gebed.

Het was een goede dag, waarop ingestemd kon worden met de dichter:

*Hoe groot, hoe vrees'lijk zijt G'alom,
uit Uw verheven heilgdom,
Aanbidd'lijk Opperwezen.
't Is Israels God, die krachten geeft,
van Wien het volk zijn sterkte heeft.
Looft God, elk moet Hem vrezen!*

B.

Het lied in de eredienst en de synode van 1836

8. Een apart figuur.

Het is alweer enige tijd geleden, dat het laatste artikel in dit blad onder bovenstaande titel geschreven werd. Bijzondere omstandigheden noopten me om langer dan ik gehoopt had af te zien van het vervolg. Ik hoop dat het niet teveel van de lezers gevraagd is om weer uw aandacht aan deze artikelen te geven. U zult het dan weten dat we in de voorgaande ons bezig hielden met het standpunt van ds. Hendrik de Cock ten aanzien van het lied in de eredienst. Niet voor niets zijn we daar tot nu toe wat uitvoeriger op ingegaan. Zijn standpunt is nl. zeer belangrijk in het verstaan van de houding, die de kerken der Afscheiding in deze zaak hebben ingenomen. Die houding is uiteindelijk - althans officieel - in het midden van onze kerken dezelfde gebleven. Met vrijmoedigheid voeg ik daaraan toe: het blijve zo! Om even uw herinnering op te scherpen wil ik iets herhalen van wat al stond in de vorige artikelen. Ds. de Cock heeft mét de grote verandering in zijn leven en prediking, die niet uit de mens kwam, ernstige bezwaren gekregen tegen de Evangelische Gezangen. Deze bezwaren zijn reeds vóór de Afscheiding uitgekomen in zijn gemeente en in de vóórrede op het boekje van Jacobus Klok. Daarna heeft hij dit uitgewerkt in een eigen werkje, dat in dezelfde lijn ligt als de brochure van Klok. Het blijkt dat de Cock vooral gekant is tegen de duidelijke afwijkingen van de ware Gereformeerde leer en het verzwijgen van de kernpunten daarvan in de bundel Evangelische Gezangen.

Nu zou ik onvolledig zijn als ik hiermee de bespreking van zijn opvatting zou besluiten. De Cock heeft na het reeds vermelde nog één keer een boekje geschreven tegen de gezangen. Dat boekje is van 1836. Het zal ná de synode geschreven zijn-déze werd gehouden in maart, terwijl in de opdracht in het werkje vóórin de datum staat 12 november 1836. Evenwel is het van belang voor de kennis van de Cocks mening om wat hij daarin schrijft niet over te slaan. Temeer omdat het hier gaat om een verweer tegen iemand die niet als een vijand te beschouwen is van de zuivere leer en prediking bij al de wonderlijke opvattingen die deze overigens gehad

heeft. In veel opzichten heeft hij naast ds. de Cock willen staan. Zijn naam is ds. R.W. Duin. De meeste lezers zullen nauwelijks van deze man iets weten. Hij was een apart figuur, die in de tijd rond de Afscheiding niet zonder betekenis is geweest. Voor ons is het van belang om iets te weten van zijn streven naar gezangen. In zijn verdediging horen we bepaalde argumenten, die vandaag ook gehoord kunnen worden en die toch weer anders zijn dan van hen die in wezen met de ware Gereformeerde leer hebben afgedaan. Zo zal het niemand verdrieten dat we eerst eens iets vertellen van de levensgang van deze merkwaardige persoonlijkheid om dan later te luisteren naar zijn verdediging van de Evangelische Gezangen. Het één is hier niet zonder het ander te denken. Het blijkt dat hij iemand geweest is van veel omzwervingen en innerlijke conflicten.

R. W. Duin is oorspronkelijk predikant geweest in de tijd vóór de Afscheiding. Hij was afkomstig uit Oost-Friesland en heeft daar ook na studie in Groningen zijn eerste gemeenten gehad. Daar is hij op eigen verzoek uit de dienst van het predikambt ontslagen in 1831 na een benauwde tijd, die hij voor zichzelf had meegemaakt. Hij schrijft er zelf over dat hij al vroeg lust had tot het onderzoek van de waarheid van Gods Woord, maar dat hij „wel toenam in kennis en bekwaamheid om te spreken meer dan in ootmoed en nederigheid”. Hij genoot veel achting rondom en sprak van „staten en standen gelijk kinderen, die mannenwerk bespreken”. Als hij predikant is komt hij niet op voor de eer des Heeren en voor de rechte leer, hoewel hij weet dat dit moet. Hij geraakt door mensenvrees en lafhartigheid in grote duisternis. Bange bestrijdingen of hij wel in waarheid de Heere vrees en wel geroepen is tot het ambt van predikant gaan hem in die tijd vervullen. Hij kan niet langer de beloften aan anderen voorstellen die hij voor zichzelf niet durft te geloven. Zo neemt hij voor een tijd afscheid van het ambt. Later krijgt hij weer meer licht en vrijmoedigheid en roept de kerken in Oost-Friesland op tot reformatie. Hij schreef daartoe een soort vlugschrift „Reformatie. Reformatie! zij onze zinspreuk. Een woord gericht aan alle christenen in Oost-Vriesland; bijzonder aan hen, die de Gereformeerde belijdenis zijn toegedaan”. Mede door dit geschrift zijn de ogen van meerderen in het Duitse Oost-Friesland opengestaan voor de zuivere waarheid, die ook daar op velerlei wijze geweld werd aangedaan.

Deze ds. R.W. Duin blijft niet onbekend in Nederland. In de Hervormde kerk van Drogeham wil men hem beroepen in 1833. De gemeente is er voor, maar de kerkelijke besturen verlenen alleen tegenwerking. Men weert liever een man, die volgens de verlichte heren zich kenmerkt „door een dweepachtige predikwijze, die opspraak en onrust veroorzaakt”. Zelfs een reis naar de Koning in den Haag bracht geen baat voor Drogeham. De Koning deed wel een vriendelijke toezegging, maar zijn adviseurs in kerkelijke zaken zorgden wel dat er niets van terecht kwam. Ook ds. de Cock krijgt wetenschap van hem. Dat is niet te verwonderen. Oost-Friesland ligt niet zover van Ulrum. Vandaar uit waren er die, getrokken door de prediking van vrije genade, naar Ulrum gingen en andersom hoorden ze in Ulrum van deze figuur. Daarbij had de Cock een schrijven gehad, zoals de predikanten uit de omtrek dat „de heer Duin, voorheen predikant te Veenhuizen in Oostvriesland, geenszins door hen tot de predikstoel mocht worden toegelaten, als hebbende daartoe geen bevoegdheid.” Hij had daar nader naar geïnformeerd en toen hij met een kluitje in het riet was gestuurd, had hij begrepen dat het om iemand ging, die men niet moest om der waarheid wil.

Later krijgt ds. R.W. Duin nog nader contact met de Afscheidenen. Na veel moeite met de kerkelijke besturen in Oost-Friesland krijgt hij een beroep bij de afgescheiden gemeenten van Friesland, die hij samen met ds. van Velzen zal dienen. Helaas komen er daar ook allerlei conflicten door zijn wonderlijk optreden en niet het minst zijn aparte zielsgesteldheid. Gekomen in 1839 wordt hij in 1840 al geschorst!

Wonderlijk is het dat hij later in 1841 nog weer gevraagd wordt te preken in de afgescheidene gemeente in Gorcum en daar ook voortgaat. Men wil hem wel beroepen, maar na de prediking blijken er bezwaren en

gaat het beroep uiteindelijk niet door. Ds. Duin heeft te kennen gegeven een voorstander van de Evangelische Gezangen te zijn. Zonder verder een gemeente gediend te hebben en na veel omzwervingen sterft hij in 1843.

D. Slagboom.

UIT DE PRAKTIJK (56)

In de Bijbel lezen wij op verschillende plaatsen, dat de Heere een Hoorder is van het gebed. Slaan wij het boek der Psalmen op dan vinden wij vele levensomstandigheden van de Bijbelheiligen beschreven en ook veel van hun gebeden, hetzij zij benauwd waren door innerlijke of door uitwendige tegenstanders of soms van beiden tegelijk. In die verdrukkingen riepen zij tot de Heere. Voor hen was er maar één weg om uit die benauwdheden verlost te worden. In vele Psalmen lezen wij ervan, dat, als zij geen weg en uitkomst meer zagen en het er van binnen en van buiten hopeloos uitzag en het scheen rondom afgesneden te zijn en men als een hulpeloze uit de nood tot God mocht vluchten, de Heere uitkomst gaf op zulk een wijze, die men niet verwacht had. De Heere werkte verrassend.

Zie dat ook in Jacob. Hij vreesde in Ezau een gevaarlijke vijand te ontmoeten, die het op zijn leven had aangelegd. Welke voorbereidingen werden door hem genomen. En wat viel dat mee. Door de bijzondere leiding des Heeren werd die ontmoeting zeer broederlijk. Wat zal dat voor Jacob een zwaar stuk geweest zijn om te geloven, wat later Asaf in de 73e rijmsalm heeft bezongen:

*Hoe donker ooit Gods weg moog' wezen,
Hij ziet in gunst op die Hem vrezen.*

O, hier zakt een ziel weg als er geen uitkomst aan 's mensen zijde mogelijk is, om dan nog te mogen geloven, dat de Heere de Getrouwe is. Die niet laat varen het werk Zijner handen. Welk een steun en sterkte in de dag der benauwdheid, zoeter om te beleven dan om te bespreken.

In deze zin mochten wij eens spreken op een huisbezoek. Een der huisgenoten wisten we aan het spreken te krijgen, hetwelk in menig geval niet meevalt. Maar nu, sprekende over bemoedigingen in wegen van tegenheden, toonde een der huisgenoten veel belangstelling en hij vertelde zaken, waar wij met aandacht naar luisterden.

In zijn jonge leven wist hij van overtuigingen te spreken. Dan was het hem bang, want hij kon zo niet voor God bestaan, en bij het klimmen der jaren werd dat niet minder, maar meerder en verkreeg hij al meer kennis van zijn verlorenheid. Toen voor hem de mogelijkheid ontsloten werd, in welke weg de zaligheid gelegen was en het ook voor hem nog zou kunnen, was hij zeer verblijd en meende hij, dat het nu van kracht tot kracht zou gaan, maar nu kon hij het niet meer vasthouden. Het was of de Heere Zich verborgen hield en er geen gebed door kon en hij moest zeggen: „hoe nu?”

Daarom meenden wij te mogen wijzen op de praktijk van de Bijbelheiligen, die in hun ellende tot God riepen. Zij waren mensen van gelijke bewegingen als wij. Zij riepen uit hun noden en omstandigheden tot de Heere. Er was voor hen maar één middel en dat was het gebed tot God. Dat was voor hen het enigste en juiste adres. En nu lezen wij, dat de Heere hen hoorde en hen verhoorde op Zijn tijd en wijze.

Als wij in moeilijke omstandigheden verkeren en wij mogen deze tot de Heere brengen dan kan het schijnen alsof de Heere ons niet hoort. Wanneer men in zulk een toestand verkeert valt dat niet mee, maar als die gelegenheid wordt opgeklaard wordt wel in verwondering beleden: Uw doen is wijs en goed. Zulke wegen laten wel een vreedzame vrucht na.

Nu kan het gebeuren, dat men een gemakkelijkeervaart in het gebed, dat men soms zo'n opening of vlakte mag hebben, die men eigenlijk niet onder woorden kan weergeven, maar waarin men vrijmoedigheid mag vinden om bij de Heere aan te houden en zijn noden en behoeften voor te dragen.

Het wordt ook in dergelijke omstandigheden wel ondervonden, dat de druk verlicht wordt, dat het ervaren wordt dat het is alsof er een hand op gelegd wordt, zodat de zaak waarover het gaat wel niet weggenomen maar dragelijk gemaakt wordt en een

berusting in des Heeren wil mag plaats hebben en een toevorst op Zijn trouw, dat Hij het maken zal op Zijn tijd en wijze, waarin Zijn Naam op het hoogst verheerlijkt wordt en dan mag de vrucht wezen: 't Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest, opdat ik dus Uw goddelijk recht zou leren. Daar is een verdorven zondaar in zichzelf altijd goed mee, vriend, als je daar achter mag kijken, welk een wijsheid om een mens te leiden tot rechte veroortmoediging. En wat betoont de Heere Zijn trouw, dat Hij niet laat varen het werk Zijner handen. Ja vriend, dit zijn wegen die een mens in de laagte voeren, waarin men zichzelf al meer leert kennen als een verdorven schepsel, dat ook niet weet wat goed en nuttig voor hem is. Ook in uw omstandigheid ligt de oplossing aangegeven in het Woord, in navolging van de Bijbelheiligen, in wier leven zo menigmaal gebleken is, dat de Heere Zijn Woord waar maakt en een Hoorder is van het gebed. Nu gaan wij weer onzes weegs en wensen u toe, dat u aan mag houden in de weg des gebeds. Hij kan uw noden en behoeften vervullen om Christus' wil.

J. van Heteren

Antwoord aan een vraagster, ook voor anderen van belang

Gaarne wil ik u enig antwoord geven op uw vraag over mijn stukje in „Bewaar het Pand” over D.L. les 33.

Het gaat dus over mijn opmerking, dat Christus niet uit Adam is, maar uit Eva. Inderdaad was Eva ook een zondige vrouw, alsook Maria. U hebt ook gelijk, dat de geboorte van Christus uit Maria door de Heilige Geest bewerkt is en dat daardoor Christus bewaard is voor de erfschuld en smet. Vandaar Zijn heilige ontvanging. Nu heb ik bedoeld met de uitdrukking, dat Christus niet uit Adam was, maar uit Eva, de positie van Adam als hoofd van het menselijk geslacht. Op zijn gehoorzaamheid als hoofd had God beloofd het eeuwige leven en op ongehoorzaamheid had God bedreigd met de dood. Deze positie had Adam verzondigd. Als zodanig moest Adam terugtreden. Op-

merkelijk is dan ook, dat God in Zijn bestraffend woord tot de slang niet sprak van Adam (tussen U en Adam), maar: „Ik zal vijandschap zetten tussen U (de slang) en tussen deze vrouw en tussen uw zaad en tussen haar zaad”.

Zeer opmerkelijk is dan ook, dat Adam na Gods bestraffend woord tot hem, de naam van zijn vrouw veranderde in EVA, inplaats van Manninne (er staat: omdat zij uit de man genomen is.) En Eva betekent: moeder aller levenden. Dat wil niet zeggen, dat zij zelf het leven kon geven en ook niet haar zaad. Maar de Heere bedoelde dat uit haar zaad de Christus als de Slangenvertreder zou voortkomen.

Uit deze naamsverandering, als Eva nu genoemd, en dat uit haar zaad de Christus zou voortkomen, heeft Adam duidelijk aangevoeld, dat hij terug moest trekken als levensvader qua hoofd, maar nu zijn verwachting zich mocht richten op het zaad van Eva als „moeder aller levenden” in feite dus als moeder van Christus naar het vlees. Bij de geboorte van de Heere Jezus moest ook Jozef zich terugtrekken wat de voortbrenging betreft. Want Jozef was niet de NATUURLIJKE vader van Christus, maar vader „naar de wet”.

Ook lezen we in Galaten 4:4: „heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw”. Al is 't wat moeilijke stof en 't ook niet te vatten is met ons verstand, ik hoop van harte, dat u onze bedoeling met de bewuste uitdrukking „niet uit Adam, maar uit Eva” enigszins duidelijk zal zijn.

Het voornaamste is echter, dat we er geestelijk onderwijs uit zouden mogen trekken door genade.

Met hartelijke groeten en heilbede,

w.g. Ds. H. van Leeuwen.

Boekbesprekingen Dagboek van Jessie Thain.

Dit is een boekje van 72 blz., dat bevat wat Jessie gedurende een paar jaren aantekende. In strikte zin is het geen dagboek, omdat er niet van dag tot dag aantekeningen zijn gemaakt. Jessie leefde in de dagen van de bekende McCheyne en is met hem verloofd geweest. Door zijn vroege dood is het niet tot

een huwelijk gekomen. Zij is zelf ook jong gestorven. McCheyne was het middel voor haar bekering.

Ds. Murdoch Campbell gaf het boekje uit. J. Kooistra vertaalde het. Kool gaf het uit in verband met de boekenweek. Tot 15 mei a.s. zal het via de boekhandel aan het publiek worden aangeboden voor de gereduceerde prijs van f 3,90. Daarna kost het f 7,90. Het boekje lijkt ons daar zeer geschikt voor.

Om enig idee te geven van de inhoud schrijven we hier over, wat zij schreef op 31 juli 1845:

Deze dag, 24 jaar geleden, werd ik geboren in een wereld van zonde en smart. Hoe lang heb ik geleefd en tot hoe weinig nut. Met hoe vele weldaden, tijdelijke en geestelijke, heeft de Heere mij gezegend, en hoe trouweloos ben ik toch geweest en hoe ben ik gedurig van Hem afgeweken. O, dat elke zonde van mijn voorbijgegangene leven afgewassen mag worden in Zijn bloed. Heere, bereid mij voor op alles, wat mij in dit jaar ook mag overkomen, en geef dat het leven, dat ik van nu af mag leven in het vlees, mag zijn door het geloof des Zoons van God, Die (ik geloof, dat ik kan zeggen) mij liefgehad heeft, en Zichzelf voor mij overgegeven heeft.

Dit is écht leven
door Robert D. Brinsmead
Stichting Aktueel Evangelie,
postbus 25, 9530 AA Borger

Dit boekje is ontstaan uit een programma over „hoe moeten we leven?”, oorspronkelijk ontwikkeld in Australië. Daar woont de schrijver. Er is hier en daar een pogen de Schrift te laten spreken, maar duidelijk blijkt dat de mens op de voorgrond staat. Een uitspraak als op blz. 75 zegt genoeg. Daar lezen we: „God wil onze dienst niet voor Zichzelf, maar voor onze medemens. Hij wordt geëerd en gediend door onze naaste te helpen.”

De prijs is f 7,95, het boekje is te bestellen via giro 3410100 ten name van de stichting, of via de Amro-bank te Leeuwarden, rek. no. 48.24.19.719 t.n.v. Aktueel Evangelie, Borger.

B.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (45)

11. Het ongeluk (1)

Het was op een septemberdag in 1836. Charles, Elizabeth en Mercy hadden vrienden in Bishops' Castle bezocht, het drukke kleine stadje in het zuiden, waar de diligences van Wales aankwamen. Nu waren ze op de terugweg. Charles bestuurde het rijtuigje. Ze kenden de weg goed, de slingerende landweg, die trouw bleef aan de zijde van de Longmynd en onderbroken werd door de steile voetpaden. Tenslotte zagen ze de daken van Castle Pulverbach en begon de afdaling van de Cothercott heuvel. Plotseling werd het paard bang en sloeg het op hol. Charles vocht er mee. Mercy hield krampachtig haar zitting vast, maar Elizabeth sprong met een gil naar beneden. Het duurde maar een paar seconden, voordat Charles het paard in zijn macht had, maar deze seconden betekenden de dood van Elizabeth. Ze lag bewusteloos op de weg. Charles holde om hulp, Mercy naar haar zuster. Ze werd in een nabij gelegen boerderij gedragen.

Jane vertelt erover in een brief aan Matilda. „Ik was in Stapleton, bij Mevr. Oakley, toen haar dochter boven kwam en zei, dat de hulpprediker van onze vader mij wilde zien. Ik ging naar beneden en zijn gezicht toonde tekenen van grote aandoening. Ik zei: „wat is er aan de hand?”. Hij zei: „Ze hebben een ongeluk gehad, toen ze van Bishops' Castle kwamen”. Ik drong er bij hem op aan niet meer te zeggen, want ik zag, dat hij haast niet kon spreken. Ik ging zwijgend in de koets zitten en we reden met een matig gangetje naar huis. Ik kan alleen maar zeggen, dat gedurende die tijd mijn gedachten zo stil als steen waren. Tijdens deze zeer plechtige rit kwam dit vers met grote kracht en vol betekenis in mijn gemoed: „Zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn?”

Toen ik thuis kwam hoorde ik de bijzonderheden van het geval. Om ongeveer acht uur kwam onze broer binnen. Hij zei, dat hij dacht, dat het afgelopen zou zijn voor hij met haast teruggekomen was. Ik voelde, dat het, aangezien Mercy bij haar was, mijn plicht was te blijven waar ik was. Ze was totaal onbewust van de dingen om haar heen. O, wat een nacht was het! Ik dacht, toen ik slapeloos neerlag, over vele dingen, die ik onmogelijk allemaal op papier kan zetten. Ik denk, dat mijn voornaamste en enige zorg over haar kostbare ziel was, maar ik voelde mij zo verstomd, dat ik geen kracht voelde om te bidden; slechts werd mij nu en dan gegeven een enkele ernstige blik te haren behoefte naar de hemel op te zenden. Deze gedachte troostte mij, dat haar redding niet van mijn gebeden afhing. Als

de Zaligmaker voor haar bemiddelde, was dat niet genoeg? Ik denk, dat ik hoop had, ik mag zeggen een goede hoop, want nooit tevoren heb ik een hoop gevoeld als deze, dat Hij voor haar tussentrad”.

Sommige van de brieven van Elizabeth, kort vóór deze gebeurtenis geschreven, spraken van veel onderzoekingen van het hart en verlegenheid omtrent de godsdienst. Naar wie werden ze gestuurd? Bernard of Matilda? Uit sommige gedeelten ervan scheen het, dat ze soms begunstigd was met een geestelijke hoop op de genade Gods door Christus, bij het herstellen van een ziekte, dat zij levendig de bemiddeling van de Zaligmaker bij de Vader gevoeld had: „Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat Ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben”. Ook had ze gevoeld, dat er tijd aan haar leven toegevoegd was, waarin Hij het werk, dat Hij begonnen was, zou voleinden. „En”, om haar eigen woorden te gebruiken, „kon ik niet met Hizkia zeggen: „Gij hebt”, toch kon ik zeggen: „Gij zult al mijn zonden achter uw rug werpen”.

„Toen het dag begon te worden”, zo vervolgt Jane, „voelde ik me wonderlijk gekalmeerd en vertroost bij de gedachte: wie kan zeggen, wat de Heere op dit moment voor haar doet? Wie kan zeggen, welk wonderbaarlijk werk Hij in haar ziel volbrengt? Ik stuurde al vroeg iemand om aan de boerderij te vragen, hoe het met haar ging. De tijding kwam terug, dat ze nog leefde en een paar woorden gesproken had. Ongeveer twee uur later kwam onze broer thuis. Hij vertelde mij, dat ze gezegd had: „Het is wonderlijk”. Zodra ik dit gehoord had voelde ik nog meer hoop op de Heere, dat Zijn hand ten goede over haar was en dat haar ziel kostelijk in Zijn oog was. Ik dacht: niemand kan zeggen, welke wonderen in haar ziel gewrocht zijn en voor haar en tot op zekere hoogte aan haar ontdekt zijn gedurende die paar ernstige uren. Al leek het, dat ze geheel bewusteloos was, toch kan ik van uit eigen ervaring zeggen, dat in zo'n staat de Heere inderdaad en in waarheid wonderen kan werken. „Zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn?”

Toen Mercy haar vertelde, dat Charles er was, zei ze gedurende een paar ogenblikken dat ze bij kennis was: „O, dan is hij ontkomen?” Charles ging naar haar toe en noemde haar naam. Na een pauze zei ze zeer duidelijk: „Het is een wonder! Verheerlijk! Mercy!” Haar lippen bewogen zich en men dacht, dat ze zei: „Jezus. Verlosser!”

Daarna viel ze terug in een toestand van bewusteloosheid en iets langer dan vier en twintig uur na het ongeluk blies zij haar laatste adem uit. (Ze was negen en veertig.)

Het was wel een opmerkelijke gewaarwording voor ons, dat

later, toen Mercy en ik rustig over deze dingen begonnen te praten en onze gevoelens gingen vergelijken er een opmerkelijke overeenstemming tussen ons was over die hoop voor haar, waarvan ik denk, dat de Heere elk van ons een hoop gaf op een dag van bitter verdriet, een hoop, die ons deed gevoelen, dat al had Hij haar inderdaad bezocht in gerechtigheid, Hij haar toch Zijn barmhartigheid niet had onthouden. Toen haar stoffelijk overschot thuis gebracht werd en in de studeerkamer opgebaard, kon ik er naar kijken en het kussen en zonder terugdeinzen bij de kist staan. Ik behoefde mezelf absoluut niet te dwingen, maar die natuurlijke en neerdrukkende gevoelens waren toen geheel van mij weggenomen en ik voelde dat ik als het ware in die plechtige doodskamer in staat was geweest mijn stem te verheffen en te zingen en mijn zang zou van barmhartigheid en van gerechtigheid geweest zijn. Door al de duisternis heen is er als het ware de verschijning van een groot licht geweest en zo'n ondersteuning en troost gegeven, dat ik wat mij betreft nooit kon hebben geloofd, dat het mogelijk was die onder zulke omstandigheden te hebben gevoeld.

Dit tragische voorval, een grote schok voor de hele familie, werd in het bijzonder gevoeld door de tweede dochter, Margaret, die het een uur van grote beproeving noemt vanwege haar groot verlies. Margaret is waarschijnlijk helemaal van Elizabeth afhankelijk geweest. Op twintigjarige leeftijd had haar leven een vreemde wending genomen. We lezen dit van haar. In 1807, toen de familie zich in Pulverbach vestigde, was zij op bezoek bij haar oom Professor Farish van Cambridge. „Ze was een vrolijk meisje, zeer gelukkig in haar verwachtingen van de wereld en zeer vol van hoop op de gelukzaligheid in de toekomstige wereld. Ze bezocht de prediking van Charles Simeon en op een zondag werd ze aangegrepen door een zeer grote vrees omtrent de dood van haar ziel. Ze werd, zo zegt zij, als een die nooit de vergeving van de zonden gekend had, noch de vrede verkregen had, waarvoor de Verlosser op aarde gekomen was om die aan

verloren zondaren te geven. Ze was alsof ze nooit van de gerechtigheid van Christus gehoord had, zover scheen hij van haar verwijderd. Ze kon het verdriet dat over haar kwam, zonder hoop op verlossing, niet verdragen. Door de druk en het voortduren van dit verdriet, dat haar geheel overstelpte, kreeg haar geest een schok, die hem tot het eind van haar leven in zekere mate in helderheid en kracht benadeelde liet. Gedurende jaren sprak zij haast helemaal niet.”

Zij werd op de duur van deze grote druk verlost en was ook het onderwerp van verscheidene opmerkelijke dromen, die voor haar gevoel tot haar troost gegeven werden. Er is geen aantekening van, dat zij enig werkzaam aandeel had in de godsdienstige verschillen in de familie. Misschien kon zij er niet ten volle in komen en gaf zij er de voorkeur aan achter haar vader en haar oudere zuster te schuilen. Na de dood van Elizabeth ging zij naar familie in Allonby in Cumberland voor een langdurig bezoek. Ze was in staat om een verslag te schrijven over een bezoek, dat zij daar bracht aan een dame, wat een lange brief van Jane bezorgde vol goede raad, die Margaret naar zij hoopte aan haar vriendin zou kunnen voorlezen. Inderdaad waren de brieven van Jane sedert haar ziekte, „toen ze zich geroepen gevoelde getuigenis te geven van de waarheden die haar geleerd waren als zeer geloofwaardig, al deinsde zij er voor terug om te trachten anderen te onderwijzen. Verscheiden vrienden vonden haar een zeer te waarderen correspondentie.”

In Hertford was Henrietta ongeveer in die tijd juist aan het herstellen van een ernstige ziekte, waarin ze bang voor de dood was geweest, daar ze gevoelde, dat zij de tegenwoordigheid van de Heere verloren had door de afwijkingen van haar hart. Met het geleidelijk terugkeren van haar gezondheid rees een hoop, dat betere dingen voor haar in zicht waren en inderdaad keerde de Heere genadig tot haar terug op zo'n duidelijke wijze dat zij het opschreef.

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijsburg, tel. 01718-23063 bgg 22737.

Filiaal:

Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnummer 19, 2220 WD Rijsburg (zonder postzegel)

Voor een fijne vakantie in eigen sfeer VAKANTIECENTRUM „DE VERRASSING” TEXEL

Voll. pension voor gezinnen, jongeren en ouderen.
Bungalows en sta-caravans.

Postbus 302, 1794 ZG Oosterend- Texel.
Tel. 02223 - 661 of 391.

TERUG NAAR DE NATUUR

De natuurgeneeswijze neemt een steeds grotere plaats in en geen wonder wanneer U de fantastische resultaten verneemt van hen die één van de meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a. maag, maagzweer, niersteen reumatiek, gewrichtsreuma, schildklier, slapeloosheid, suiker, spataderen, vermagering, zenuwen, enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand

à f 12,50

(verzendkosten
inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW!!!

De soorten vermagering, zenuwen en vochtafdrijving, nu ook in **tabletvorm**
Maandkuur f 15,-

Drogisterij

SIKKING

Barvoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312892
Glro 190609

Voor al Uw

- ★ BOEKEN
- ★ BIJBELS en
- ★ PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

b.g.g 05277 - 2462 Urk.

AKTIEBOEKJE

van 15 april - 15 mei
voor slechts f 3,90
na 15 mei f 7,90

UITGEVERIJ-BOEKHANDEL-ANTIQUARIAAT
KOOP v. VEENENDAAL
Stationssingel 50 - Telefoon 08385 - 13978
Postgiro 280572 - Bank Rabobank Veenendaal
rekeningnr. 36 51 10 191
Corr.adres Postbus 177 - 3900 AD Veenendaal

Jessie Thain, een vriendin van Robert Murray M'Cheyne, geeft in dit boekje de nauwe geestelijke werkzaamheden weer van haar vriend M'Cheyne en haar zelf. Een zeldzaam mooi werkje waarin de nauwe vereniging met God beschreven wordt. Uit het Engels vertaald door J. Kooistra. Bijzonder geschikt voor uitdeling.

Verkrijgbaar bij de boekhandel.

f 4,- voordeel.

Voor bijbels, boeken en muziek

is **LINDENBERG** uniek!
Grote voorraad
Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

Lindenberg's boekhandel

Slaak 4 - 8 (postbus 4209)
ROTTERDAM 16
(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

UW BOEKEN LANGER HEEL, IN EEN KAST VAN WOONVOORDEEL

DE BOEKENKASTSPECIALIST levert direct van fabriek met hoge korting.

UNIEKE AANBIEDING, eiken boekenkasten met massief front, zie afb. 190 cm. hoog, 100 cm breed, 38 cm diep, f 595,-.
Winkelprijs minimaal f 795,-.
Plankdiepte plm. 30 cm. Afstand tussen planken plm. 30 cm, onderin plm. 40 cm.

Open uitvoering, dus zonder deuren f 495,-

Levertijd 4-6 weken.

Ook leverbaar in 87 cm breed, 190 cm hoog en 145 cm hoog.

Deze prijzen zijn alleen mogelijk door rechtstreekse levering (zonder showroom)

- ★ keurige presentatie
- ★ fraaie vormgeving
- ★ massief eiken front
- ★ degelijke afwerking
- ★ ook voor zware boeken
- ★ puur vakmanschap
- ★ fabrieksprijzen
- ★ levering kontant

Bijdrage vervoerskosten door heel Nederland f 15,- per kast.

Maak gebruik van onderstaande bon in open envelop zonder postzegel op te sturen aan:

WOONVOORDEEL bv,
antwoordnummer 5, 8070 WK Elburg. Tel. (05250) 21 62.

Mocht de kast om welke reden dan ook niet aan uw verwachtingen voldoen en u bericht ons binnen een week na aflevering, dan wordt hij teruggehaald en u ontvangt uw geld terug.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Telef.nr.:

s.v.p. hokje aankruisen welke kast u wenst,

levering uitsluitend kontant.

- aantal ☐ boekenkast(en) gesl. 100 cm br. f 595,-
☐ boekenkast(en) open 100 cm br. f 495,-
☐ boekenkast(en) gesl. 87 cm. br. f 540,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. f 450,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. 145 cm hoog f 365,-

KINDEROGEN

TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onderwijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala, India, Haiti en andere landen.
U kunt zo'n kind financieel adopteren voor f 35,- per maand.
Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10, Doorn. Tel. 03430-4103

